

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Viersel – Walem'

Samenvatting

De waterbedrijven Pidpa en water-link sloten in 2018 een samenwerkingsovereenkomst om de leveringszekerheid van drinkwater bedrijfsoverstijgend te versterken en tegelijkertijd het energieverbruik van grote watertransporten duurzaam te verminderen. Hiervoor willen Pidpa en water-link tegen 2023 een interconnectie realiseren met grote doorvoercapaciteit tussen hun grootste productiecentra van drinkwater en bijhorende toevoerdrinkwaterleidingen.

Op 17 juli 2020 werd aan de Vlaamse Regering meegedeeld dat het departement Omgeving bij hoogdringendheid een geïntegreerd planproces zou opstarten voor de realisatie van deze nieuwe drinkwaterleiding tussen Viersel en Walem in functie van de versterking en verduurzaming van het Vlaamse drinkwaternet. De tracékeuze en het ruimtelijk optimaliseren van de mogelijke tracés vormen een belangrijk aandachtspunt. De startnota wordt nu aan de Vlaamse Regering voorgelegd ter goedkeuring.

Er werd voor de nieuwe drinkwaterleiding één macro-alternatief weerhouden die bundelt met de bestaande drinkwaterleiding. Varianten, op mesoniveau, worden binnen dit macro-alternatief verder onderzocht. Die tracés zijn gelegen op het grondgebied Nijlen, Lier, Duffel, Sint-Katelijne-Waver en Rumst.

Na de goedkeuring van de startnota volgt een publieke raadpleging.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving

Beleidsdoelstellingen: 12. ISE Water;

SD 4 'naar een efficiënte en effectieve inzet van middelen in de watersector';

OD 4 'Versterken toezicht op leveringszekerheid drinkwater', OD 5 'Versterken van het landschap van wateroperatoren'

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt het vervoer via pijpleidingen gezien als de meest duurzame transportmodus die vanuit het ruimtelijk beleid wordt ondersteund. Hierbij streven we ook naar een maximale bundeling van pijpleidingen en elektriciteitsleidingen met elkaar en met andere lijninfrastructuren.

Tracés voor nieuwe hoofdtransportleidingen worden vastgelegd in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In de strategische visie van het BRV stelt de Vlaamse Regering voorop om het energiesysteem aan te passen aan de energietransitie. Het Vlaams ruimtelijk beleid lokaliseert de energie-infrastructuur die functioneert op bovenlokaal, Vlaams en internationaal niveau. Voor het elektriciteitsnet en voor de pijpleidingen wordt in toekomst nog een belangrijke groei verwacht. Oorzaken daarvan zijn de groeiende vraag naar energie, het groter wordend aandeel kleine productie-installaties, de toenemende connectie met het buitenland en de groeiende vraag naar goedkoop transport, zonder de leefkwaliteit te schaden.

Er wordt uitgegaan van een energie-infrastructuur bundeling. Transportleidingen voor energie (elektriciteitsleidingen, gasleidingen, pijpleidingen en warmtenetten) worden zo veel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuur. Rekening houdend met de technische beperkingen worden leidingen zo veel mogelijk ondergronds aangelegd in leidingstroken en gebundeld met lijninfrastructuur, rekening houdend met de maatschappelijke kost. Het transport van energie (zoals elektriciteit, warmte, energie-houdende gassen, vloeistoffen) vraagt om infrastructuur. Indien dit geen veiligheidsrisico's veroorzaakt, worden deze zoveel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuren om versnippering tegen te gaan.

Onder 'Stedelijk-economische ruimte en energie in Europese samenhang' worden pijpleidingen omschreven als te bundelen in continentale verbindingen met weg, spoor of water. Ruimtelijke concentratie draagt bij aan meer rationele en rendabele vormen van overslag en exploitatie van het multimodaal logistiek netwerk.

In het regeerakkoord Vlaamse Regering 2019-2024 worden onder het hoofdstuk 'Circulaire Samenleving', meer bepaald 'water: we investeren in een robuust watersysteem' (p. 229-230) de strijd tegen waterschaarste en-overlast belicht. De Vlaamse Regering onderzoekt de mogelijkheden voor een nexus-aanpak waarbij koppelkansen met energie, mobiliteit, voeding en ruimtelijke planning maximaal benut worden. Hiertoe wordt de complexiteit van het watersysteem en haar interacties met de andere systemen in kaart gebracht en oplossingsrichtingen uitgewerkt.

De Vlaamse Regering werkt een strategisch plan waterbevoorrading uit vertrekkend van het actieplan droogte en wateroverlast. Om voorbereid te zijn bij een mogelijke crisis, werken we een evenwichtig en objectief afwegingskader bij dreigende tekorten uit, in overleg met de relevante actoren. De tweede krachtlijn van de waterbeleidsnota 2020-2025 bestaat uit de waterketen duurzaam beheren. De waterketen, dit is het geheel van de riolerings- en zuiveringsinfrastructuur en het drinkwaternetwerk, wordt verder uitgebreid, geoptimaliseerd en beheerd met het oog op duurzaamheid. De Vlaamse Regering zet verder in op een optimaal beheer van het openbaar waterdistributienetwerk, volgen de invulling van de openbare dienstverplichtingen op vlak van risicobeheer en leveringszekerheid door de waterbedrijven op en sturen deze bij waar nodig.

De waterbedrijven Pidpa en water-link sloten in 2018 een samenwerkingsovereenkomst om de leveringszekerheid van drinkwater bedrijfsoverstijgend te versterken en tegelijkertijd het

energieverbruik van grote watertransporten duurzaam te verminderen. Hiervoor willen Pidpa en water-link tegen 2023 een interconnectie realiseren met grote doorvoercapaciteit tussen hun grootste productiecentra van drinkwater en bijhorende toevoerdrinkwaterleidingen. Voor Pidpa gaat het om grondwater als bron. Water-link wint oppervlaktewater, voornamelijk uit het Albertkanaal. Het project kadert binnen de versterking van het bestaande drinkwaternet om tekorten beter op te vangen en een energiezuiniger, efficiëntere en duurzame verbinding aan te leggen.

Initieel was het plan om in het kader van het project Aqualink een hoofddrinkwaterleiding aan te leggen tussen Oelegem (Albertkanaal) en Destelbergen. Om dit mogelijk te maken besliste de Vlaamse Regering op 26 mei 2000 tot wijziging van de gewestplannen Antwerpen, Mechelen, Halle-Vilvoorde-Asse, Dendermonde, Aalst-Ninove-Geraardsbergen en Gentse en Kanaalzone als de planologische basis voor het project Aqualink.

Het gedeelte tussen het waterproductiecentrum in Walem en Destelbergen is gerealiseerd op het voorziene tracé. Het gedeelte tussen Walem en het Albertkanaal is niet gerealiseerd. Vandaag blijkt het tracé op de bestemmingsplannen niet langer te voldoen aan de nood omdat de nieuwe verbinding ook aangesloten moet worden op bestaande hoofdleidingen in de Antwerpse regio tussen Lier en het Albertkanaal. Er is dus nood aan een nieuwe reservatiestrook op een meer oostelijk gelegen tracé.

In de afgelopen jaren hebben Pidpa en water-link een alternatievenonderzoek en technisch onderzoek uitgevoerd. Dit leidde tot een tracékeuze (2019). Daarnaast is ter voorbereiding van de projectaanvraag een project-MER (2019) opgestart dat niet volledig is afgewerkt. Het reeds uitgevoerde alternatievenonderzoek en onderzoek in kader van de project-MER vormden de eerste bouwstenen voor het planningsproces.

In de mededeling van 17 juli 2020 werd aan de Vlaamse Regering meegedeeld dat het departement Omgeving een geïntegreerd planproces zou opstarten voor de realisatie van deze nieuwe drinkwaterleiding tussen Viersel en Walem in functie van de versterking en verduurzaming van het Vlaamse drinkwaternet. De tracékeuze en het ruimtelijk optimaliseren van de mogelijke tracés vormen een belangrijk aandachtspunt. Op de verbinding Viersel-Walem moet een tracé bepaald en vastgelegd worden. In een geïntegreerd planningsproces zal het door Pidpa en water-link uitgevoerde tracéonderzoek verder worden uitgewerkt en worden de bestaande tracévoorstellen waar nodig geoptimaliseerd. Het geïntegreerd planproces voorziet ook in stakeholderoverleg. In deze mededeling aan de Vlaamse Regering werd de hoogdringendheid van het project benadrukt, met de bedoeling om het planproces op korte termijn op te starten. Voorliggende startnota geeft hier uitvoering aan.

2. INHOUD

A. VERKENNEND OVERLEG: STARTNOTA

De waterbedrijven Pidpa en water-link sloten in 2018 een samenwerkingsovereenkomst om de leveringszekerheid van drinkwater bedrijfsoverstijgend te versterken en tegelijkertijd het energieverbruik van grote watertransporten duurzaam te verminderen. Hiervoor willen Pidpa en water-link tegen 2023 een interconnectie realiseren met grote doorvoercapaciteit tussen hun grootste productiecentra van drinkwater en bijhorende toevoerdrinkwaterleidingen. Voor Pidpa gaat het om grondwater als bron. Water-link wint oppervlaktewater, voornamelijk uit het Albertkanaal.

Pidpa en water-link hebben een projectvoorstel voorgelegd aan het departement Omgeving met het oog op het bekomen van de nodige vergunningen. Voor de aanleg van een nieuwe drinkwaterleiding is een bestemmingswijziging noodzakelijk via de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP).

De nieuwe drinkwaterleiding die het globale netwerk versterkt, wordt beschouwd als een hoofdtransportleiding. In overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden de hoofdtransportleidingen aangeduid in een GRUP.

Voor deze verbinding blijken de bundelingsmogelijkheden met infrastructuur beperkt. Er werden meerdere mogelijke macro-alternatieven overwogen en uiteindelijk weerhouden. Verschillende varianten op mesoniveau worden verder nog onderzocht en grondig geëvalueerd. Om de aanleg van bijkomende leidingen in de toekomst mogelijk te maken, wordt voorzien om in het op te maken GRUP een leidingstraat aan te duiden.

De startnota is opgesteld door het planteam, samengesteld uit medewerkers van het Departement Omgeving en MER-deskundigen van Tractebel, op basis van de informatie die door Pidpa en water-link werd aangeleverd. Pidpa en water-link maken geen deel uit van het planteam. Het planteam doet, waar nodig, beroep op de technische en inhoudelijke kennis en know-how van Pidpa en water-link in een technisch overleg.

Het planteam heeft de startnota (plandoelstelling, tracékeuze, alternatieven) toegelicht en besproken met de betrokken gemeenten en provincie.

De startnota bevat naast ruimtelijke achtergrondinformatie en informatie over de aanpak van het milieuonderzoek, ook de plandoelstelling.

De startnota wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering start daarmee formeel het planproces.

B. INHOUD VAN HET VOORSTEL: DOELSTELLING PLANPROCES

In de startnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd:

Het versterken en verzekeren van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen door het realiseren van een interconnectie met grote doorvoercapaciteit tussen de grootste productiecentra van drinkwater van water-link en Pipda en bijhorende toevoerdrinkwaterleidingen.

Daarbij worden volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De voorziene doorvoercapaciteit vereist een leiding DN900, d.w.z. voor een maximaal ontwerpdebiet van 5.000 m³/u.
- Voor een optimale bedrijfsvoering en leveringszekerheid moet de aftakking van 'de collector' gesitueerd zijn tussen het WPC Grobbendonk (Pidpa) en Oelegem, productiecentrum noord (water-link). De leiding moet tot in productiecentrum zuid Walem (water-link) aangelegd worden.
- Maximaal gebundeld met de bestaande waterleiding (DN650).
- Geïntegreerd in het bestaande netwerk met aantakking op de distributieleidingen.
- Bestaande en toekomstige leidingen niet hypothekeren (riolering...).
- Goede bereikbaarheid in kader van onderhoud.

Indien nodig kan er een kader worden geschept voor het realiseren van flankerende maatregelen. Dat kunnen zowel flankerende maatregelen zijn om de leefbaarheid van bepaalde gebieden te verhogen, als maatregelen om de gebiedsinpassing van het planvoornemen te bevorderen.

De doelstelling wordt in een GRUP vertaald door het voorzien in een overdruk leidingstraat en een bestemming openbaar nut voor de bovengrondse infrastructuur. De beschreven alternatieven worden niet gekozen in functie van de aanleg van een leidingstraat, maar van een waterleiding. Indien een bundeling niet mogelijk en/of niet nuttig blijkt, zal in plaats van een overdruk 'leidingstraat' gekozen worden voor een overdruk 'enkelvoudige leiding'.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan Saro en Mina-raad, de gemeenten Nijlen, Lier, Duffel, Sint-Katelijne-Waver en Rumst en provincie Antwerpen en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. Haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota 'Leidingstraat Viersel-Walem'.
2. De Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR